

Håndbok

Bærekraftig reiseliv

NCE konferansen 24. november 2010

Agnes Brudvik Engeset, Vestlandsforskning
Ståle Brandshaug, Høgskulen i Sogn og Fjordane

Tema

- **Bærekraftig reiseliv**
- **Sertifiseringsordninger**
- **Indikatorer**

Pilotbedriftene

- **Bergen Base camp – Exin.no**
- **Contrast Adventure**
- **Destinasjon Voss**
- **Voss Fjellandsby Myrkdalen**
- **Fjordtours**

Bærekraftig reiseliv 2015, prinsipper for et bærekraftig reiseliv

(bygger på FN-WTO forståelse (1) og dekker også prinsippene for geoturisme og økoturisme)

Bevaring av natur, kultur og miljø

1. Kulturell rikdom
2. Landskapets fysiske og visuelle integritet
3. Biologisk mangfold
4. Rent miljø og ressurseffektivitet

Styrking av sosiale verdier

5. Lokal livskvalitet og sosial verdiskapning
6. Lokal kontroll og engasjement
7. Jobbkvalitet for reiselivsansatte
8. Gjestetilfredshet og trygghet; opplevelseskvalitet

Økonomisk levedyktighet

9. Økonomisk levedyktige og konkurransedyktige reiselivsdestinasjoner gjennom lokal verdiskapning
10. Økonomisk levedyktige og konkurransedyktige reiselivsbedrifter

EU benytter FN-WTOs definisjon av bærekraftighet som utgangspunkt for sin handlingsplan for et bærekraftig, europeisk reiseliv, jfr. rapporten "Action for More Sustainable European Tourism" - feb 2007

(1) "Making Tourism More Sustainable. A guide for policy makers." UNWTO/UNEP, 2005

Bærekraftig reiseliv

- **Reiseliv** som tar hensyn til økologi og sosiale forskjeller.
- **Bærekraftig utvikling:**
  - *“Utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov og sikre grunnleggende behov for alle i dag og for all framtid”*
  - Økologisk bærekraft
  - Sosial bærekraft

Geoturisme

”Reiseliv som ivaretar, forsterker og fremhever et steds lokale egenart – miljø, kultur, estetikk, kulturarv – og som kommer lokalsamfunnet til gode.”

(National Geographic Society, 2005)

Hva kan din bedrift oppnå?

Kort sikt:

1) Økonomiske innsparinger

- Oversikt og kontroll på for eksempel energiforbruket.

2) Konkurranseskraft

- God bærekraftprofil i markedsføringen av bedriften.

3) Sikre levende lokalsamfunn

- Ved f.eks. kjøp av lokale varer og tjenester.

Hva kan din bedrift oppnå?

Lang sikt:

- 1) Møte fremtidige reguleringer og lovbestemmelser.
- 2) Ta vare på natur- og kulturressursene (ressursgrunnlag for reiselivet)
- 3) Bidra til økonomisk, miljømessig og sosialt bærekraftig utvikling av reiselivet.

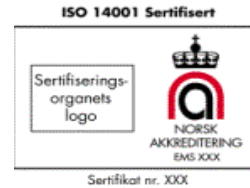

- **Markedsføring**

- Er merket internasjonalt kjent?
- (Visitnorway.no, lansering 2011)

- **Tilgang på sertifisør**

- God tilgang på sertifisør

- **Samarbeid**

- Partnere og prosjekt

- **Sertifiseringsordningane**

- Fleksibilitet og utbredning

Markedsføring - tips fra pilotene

- **Fjord Tours:** *Viktig å sikre at produktet holder hva det lover før du markedsfører det.*
- **Voss Fjellandsby Myrkdalen:** *Restaurantmenyen inneholder informasjon om hvor råvarene kommer fra.*
- **Destinasjon Voss:** *Fokuser på lokalt særpreg i markedsføringen av reisemålet.*
- **Bergen Base Camp:** *Formuler en tydelig miljøprofil og verdigrunnlag på nettsiden.*
- **Contrast Adventure:** *De sertifiserte og lokalkjente guidene legger stor vekt på å fortelle kundene om hvordan de tenker bærekraftig reiseliv.*

Indikatorer

- **Indikator** = "å *anvise, angi*"
- Måte å ***måle*** noe på
  - Eks.: ønsker en bedrift et lavere energiforbruk, kan en indikator vise om forbruket går opp eller ned.
- Indikatorer vil være et godt verktøy for:
  - 1) å **systematisere bærekraftsarbeidet** i bedriften
  - 2) å **markedsføre fokus og resultater** ut til kundene

Bærekrafts-tema	Undertema	Forslag kjerneindikator	Eksempel supplerende indikator
Lokal egenart og steds-identitet	Lokal mat	Andel lokal mat i servering/ Omsetning av lokal mat	Gjennomsnittlige transportlengde for mat
	Kulturelle Aktiviteter	Antall besøkende per museum	
	Byggeskikk	Antall vernede bygninger og uteareal	Andel hus med torvtak
	Suvenirer	Andel lokalt produserte suvenirer	Antall lokalt ansatte selgere per kunde
Klima og Energi	Transport	Utslipp av CO2-ekvivalenter per kunde (på stedet)	Andel reisende med kollektivtransport
	Energiforbruk	Energiforbruk målt i kWh	Andel sparepærer/antall dager snøkanon brukt
	Forbruk av varer og tjenester	Andel miljøsertifiserte produkter og samarbeidspartnere	Kastefrekvens
Biologisk Mangfold	Urørt natur	Andel arealvern av totalt areal.	
	Kulturlandskap	Antall beitedyr per km ²	Andel dyrket mark
	Sjeldne naturtyper og arter	Antall nystartede aktiviteter som har berørt truede arter negativt	Antall biotopvern

Indikatorer – 10 steg

1. **Visjon** (om markeder, produkt, samarbeid – *hvor vil du?*)
2. **Kartlegging** (energi, avfall, vann, drivstoff, råvarer mm.)
3. **Lærdom** (hva måler vi *i dag* – hva *kan* vi måle – hva gjør *andre*?)
4. **Velg indikatorer** (få, enkle, *lett å måle og formidle*)
5. **Langsiktighet** (må kunne *følge utvikling/endring over tid*)
6. **Ansvar** (for *innsamling og analyse av data*)
7. **Mål for bærekraft** (definer *mål* – *koble* til indiaktorene)
8. **Integrering** (koble indiaktorene/målingene til *eksisterende styringsprosesser* i bedriften)
9. **Tiltak** (definer *tiltak for å bedre bærekraften* ift. det som lar seg måle av indikatorene)
10. **Formidling** (*synliggjør bærekraftarbeidet* internt og mot kundene)

Tidsperiode måling	Mål/strategi	Indikator/registrering
Start måling januar 2011	<u>Mål:</u> Øke salget av lokale retter på menyen <u>Strategi:</u> Øke antall lokale retter på menyen, øke markedsføring, utvide samarbeid med lokalmatprodusenter	- Antall lokale retter på menyen - Omsetning av lokale retter
Resultater juni 2011	Tilpasse målene etter behov og resultater, undersøk f. eks om lokalmat er etterspurt, lønner det seg og hvordan bør det satses mer på lokalmat.	Endre indikator etter behov
Måling etter tilpassing		

Erfaringer og resultat

- **Forutsetninger** for arbeidet
  - Kunnskap (før oppstart)
  - Tid (sett av tid)
  - Ledelse (forankring og drifting hos ledelsen)
  - Ressurser (tiltak og endringer/tilpasning)
- **Sertifisering** før indikatorer
  - Vurder indikatorer etter hvert (for *dybde* eller *tillegg*)
- **Håndbok** for berekraft i reiseliv
  - www.innovasjon norge.no
  - Brosjyre "*Bærekraft i reiselivet*" (NCE Tourism)

Lykke til!

- [Innovasjon Norge Bærekraftig reiseliv](#)
- [NCE Tourism Fjord Norway](#)
- [UNWTO](#)
- [Høgskulen i Sogn og Fjordane](#)
- [Vestlandsforskning](#)
- [NHO reiseliv](#)
- [HSH reiseliv](#)
- [Reiselivsstrategien Verdifulle opplevelser, Nærings- og handelsdepartementet](#)

